

NOWY CZESKI PODRĘCZNIK TELEDETEKCJI I FOTOINTERPRETACJI*

Czechosłowacka geografia już od wielu lat nie nadąza za rozwojem w dziedzinie wykorzystania zdjęć lotniczych i obrazów satelitarnych, i to nie tylko z powodu trudności w wykorzystywaniu tych zdjęć, ale również małego zainteresowania specjalistów. Przed drugą wojną światową i krótko po niej zdjęciami zajmowali się dwaj znani w świecie geografowie: dr Karel Kuchař i dr Jiři Král.

Jiři Král napisał już w 1951 roku pierwszy czeski podręcznik fotointerpretacji: *Lotnicza geografia stosowana*, którego makietę przedłożył na Międzynarodowym Kongresie Geograficznym w Waszyngtonie w 1952 roku. Z przygotowanego trzytomowego dzieła (256 stron tekstu, około 1000 pozycji bibliograficznych i 500 ilustracji) została w wyniku utajnienia zdjęć tylko część tekstowa, a i ta — pomimo zalecenia wydania jej drukiem — nie ukazała się.

Równoległe z J. Králem geograficznym wykorzystaniem zdjęć lotniczych (szczególnie w potamologii i przy obserwacji siodeł terenowych) zajmował się Karel Kuchař.

W 1972 roku zacząłem pracować pod kierunkiem prof. K. Kuchařa nad dysertacją kandydacką na temat możliwości wykorzystania zdjęć lotniczych i obrazów satelitarnych, z metodami *remote sensing* włącznie. Zadanie to udało mi się ukończyć dopiero w 1975 roku. Później powstał z tego nowy podręcznik: *Teledetekcja i fotointerpretacja z punktu widzenia geografę* (po czesku: *Dálkový průzkum a fotointerpretace z hlediska geografę*). Zawiera on 350 stron tekstu oraz 104 ilustracje i fotografie. Ma być wydany jako dwuczęściowy skrypt.

Podręcznik jest podzielony na 7 części, 32 rozdziały i 71 podrozdziałów. Treść podręcznika przedstawia się następująco:

1. Wstęp (5 stron) zawiera informacje wstępne na temat powiązania

* Referat R. Čapka został wygłoszony na konferencji Fotointerpretacji PTG w Łodzi, zaraz po napisaniu podręcznika. Do momentu oddania niniejszego tomu do druku podręcznik nie został jeszcze w Czechosłowacji wydany (przyp. red.).

zdjęć lotniczych i satelitarnych z geografią oraz definiuje pojęcia: teledetekcja i fotointerpretacja.

2. *Przegląd historyczny* (10 stron) przedstawia rozwój fotografowania powierzchni ziemskiej w związku z rozwojem lotnictwa i lotów kosmicznych. Aktualnym dążeniem jest szersze wykorzystanie zdjęć w badaniach geograficznych.

3. *Sytuacja w świecie* (35 stron) — omówienie stanu upowszechnienia metod teledetekcji i fotointerpretacji, wprowadzanych w szkołach wyższych i w specjalnych instytutach naukowych w wielu krajach. Spośród krajów socjalistycznych metody te są najbardziej rozwinięte w ZSRR i w Polsce, co odzwierciedla się w liczbie podręczników, czasopism, serii wydawniczych i bibliografii z tej dziedziny.

4. *Teledetekcja* (10 stron) — mówi o definicji tego pojęcia i podaje krótki przegląd metod i warunków wykonywania zdjęć (lotnicze, IR, termalne, radarowe, multispektralne i satelitarne). W rozdziale o obrazach satelitarnych znajdują się poza tym dane o najważniejszych satelitach, o ich orbitach i aparaturze (ERTS i SKYLAB).

5. *Fotointerpretacja* (100 stron) — przedstawia prace na zdjęciach lotniczych, jak: pomiary, fotomozaiki i fotoplany, stereoskopy itp. Wiele miejsca poświęcono teoretycznej analizie pojęcia „fotointerpretacji” i poszczególnym symbolom interpretacyjnym, kluczom i postępowaniu roboczemu (kameralne, polowe i kombinowane), zarówno klasycznemu, jak i prowadzącemu do automatyzacji fotointerpretacji.

6. *Wykorzystanie geograficzne* (50 stron) — przedstawia znaczenie zdjęć lotniczych i satelitarnych w geografii; podkreśla, że jest to bogate źródło informacji o aktualnym stanie terenu. Informacje można dalej rozszerzać przez wykorzystanie dla tego samego terenu większej liczby zdjęć wykonanych w różnych porach, w różnych skalach i o większej liczbie zakresów spektralnych. Omówiono też wykorzystanie poszczególnych rodzajów zdjęć w różnych działach geografii w ramach następujących rozdziałów: tworzenie i zastępowanie map, powierzchnia ziemska, wody, atmosfera, flora i fauna, efekty twórczości ludzkiej.

7. *Teledetekcja i fotointerpretacja w przyszłości* (5 stron) — jest próbą prognozy rozwoju organizacyjnego, technicznego, metodycznego i z punktu widzenia wykorzystania geograficznego omawianej dziedziny wiedzy. Zdjęcia lotnicze i obrazy satelitarne stanowią dla geografów bardzo ważną pomoc.

Część tekstową pracy uzupełnia spis literatury (206 pozycji) i rejestr rzeczowy. Podręcznik wskazuje, które metody teledetekcji są właściwe i odpowiednie dla celów geograficznych. Omawia też dość szczegółowo bibliografię i proponuje czeskie słownictwo odpowiadające fachowym terminom z języków obcych. Czechosłowacka geografia otrzymuje podręcznik teledetekcji i fotointerpretacji wcześniej niż inne kierunki wiedzy.

RICHARD ČAPEK

**A NEW CZECH MANUAL FOR REMOTE SENSING AND
PHOTOINTERPRETATION**

S u m m a r y

Works on a remote sensing manual have been started by Jiří Král in 1951. But it was R. Čapek who wrote in 1975 a modern manual for remote sensing, illustrated by many pictures and photos. This manual contains 7 parts divided into 71 chapters. A list of many references and a large dictionary of used terminology make it a very useful manual.

Translated by Janina Kosińska

RICHARD ČAPEK

**NOUVEAU MANUEL TSCHEQUE DE LA TÉLÉDÉTECTION ET DE LA
PHOTOINTERPRÉTATION**

R é s u m é

C'est Jiří Král qui en 1951 a commencé à écrire un manuel de la photointerprétation. Mais seulement en 1975 l'Auteur a fini un moderne manuel de la télédétection, bien illustré et plein de dessins. Le manuel est composé de 7 parties, 32 chapitres et 71 sous-chapitres. Il y a beaucoup de références bibliographiques et un dictionnaire spécial de termes professionnels.

Traduit par Edward Tomaszewski